

ЗМІНИ ДО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ У ЧАСТИНІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Найважливіше для місцевого самоврядування

30 листопада на сайті Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування оприлюднили для публічного обговорення спільне комюніке і текст змін до Конституції України в частині децентралізації влади.

Необхідність зміни Конституції: основні аргументи

Відповідно до Концепції реформи децентралізації 2014 року реформа може бути завершена за умови прийняття наступних конституційних змін:



Закріплення незворотності реформ, проведених у 2014-2021 роках



Приведення законодавства про місцеве самоврядування до вимог Європейської Хартії місцевого самоврядування в частині створення виконавчих органів рад для регіонального і субрегіонального рівнів самоврядування



Визначення єдиної територіальної одиниці на базовому рівні – громади (замість міст, сіл і селищ). Включення до складу громад територій поза межами населених пунктів – принцип повсюдності



Визначення основних положень загальної компетенції органів місцевого самоврядування базового рівня



Спрощення процедур утворення і функціонування агломерацій для прискорення економічного розвитку та залучення інвестицій в громади



Визначення статусів міст Києва і Севастополя



Надання асоціаціям права представляти інтереси самоврядування в Верховній Раді України та Уряді.

Результати прийняття конституційних змін в оприлюдненій редакції

1. Втілення принципів Європейської Хартії місцевого самоврядування
2. Реалізація принципів повсюдності та субсидіарності
3. Закріплення нового адміністративно-територіального устрою, визначеного законом у 2020 році:
 - поняття «об'єднана територіальна громада» замінене на «громада»
 - громада є адміністративно-територіальною одиницею та об'єднує усіх мешканців
 - громада є базовим рівнем місцевого самоврядування
4. Місцева влада (рада і голова громади):
 - строк каденції місцевої влади – 5 років
 - місцеві вибори – в жовтні
 - особам з судимістю обиратися заборонено
 - позачергові вибори призначає Центральна виборча комісія України, а не ВРУ
 - у повітових і обласних радах забезпечується представництво громад
5. Держава може делегувати місцевому самоврядуванню повноваження для виконання окремих завдань та досягнення окремих цілей
6. Місьцеве самоврядування отримує право вирішувати питання місцевого значення, що не передані державою до компетенції інших органів
7. Акти місцевого самоврядування є обов'язковими на її території:
 - префект має право оскаржити незаконні акти в суді
 - адміністративний нагляд діє за принципами співмірності та рівності санкцій
 - у разі визнання Конституційним Судом України акту місцевого самоврядування таким, що порушує Конституцію в частині суверенітету та територіальної цілісності, проводяться перевибори
8. Виконавча влада на регіональному та субрегіональному рівнях переходить від місцевих адміністрацій до виконавчих органів рад
9. Державний адміністративний нагляд реалізується через префектів
10. Достатність фінансового ресурсу для місцевого самоврядування та можливість розпоряджатися ним:

- делеговані державою повноваження повністю забезпечуються фінансовими ресурсами
 - фінансові ресурси співмірні з повноваженнями, зміна обсягу повноважень супроводжується змінами розміру їх фінансування
 - витрати місцевого самоврядування, спричинені рішеннями держави, компенсуються
11. Правом зміни адміністративно-територіального устрою, утворення та ліквідації громад, зміни назви громад наділена виключно Верховна Рада України
12. Запровадження моделі «сильного мера»:
- «сільський, селищний, міський голова» змінюється на «голова громади»
 - голова громади, за моделлю країн ЄС, стає органом місцевого самоврядування
 - повноваження ОМС розділяються між місцевою радою та головою громади
 - голова громади веде засідання місцевої ради, самостійно формує виконавчий орган ради та делегує право підпису
13. Представництво спільних інтересів громад здійснюється повітовими і обласними радами, які мають власні виконавчі органи (замість місцевих державних адміністрацій). Повітові ради утворює Верховна Рада України
14. Спрощений порядок утворення агломерацій та інших форм об'єднань громад, що мають право на співробітництво у різних формах
15. Держава проводить публічні консультації з громадами і всеукраїнськими асоціаціями місцевого самоврядування
16. Префект:
- державний службовець зі строком каденції – 3 роки
 - призначається на конкурсних засадах
 - забезпечує проведення консультацій органів державної влади з місцевим самоврядуванням
 - здійснює адміністративний нагляд за територіальними органами центральних органів виконавчої влади та актами місцевого самоврядування
 - порядок призначення, звільнення і підпорядкування префекта визначається законом
 - наявність у префекта права зупинення актів ОМС, що суперечать Конституції України в частині порушення територіальної цілісності України

ВАЖЛИВО!

Перевибори після набрання чинності змін до Конституції не проводяться.

Питання, що залишаються невирішеними в запропонованому проєкті Конституції України

- ❑ Хто призначає префекта: Президент України чи Кабінет Міністрів України?
- ❑ Кому підзвітний і підпорядкований префект: Президенту України чи Кабінету Міністрів України?
- ❑ Як називатимуться адміністративні одиниці субрегіонального рівня: райони чи повіти?
- ❑ Чи будуть представницькі органи на рівні субрегіону? Чи будуть міста-райони, міста-повіти?
- ❑ Чи перейменують селища на містечка?
- ❑ Чи перейменують Дніпропетровську область в Дніпровську та Кіровоградську область в Кропивницьку?
- ❑ Чи буде виконавчий комітет у раді чи лише «сильний мер»?

Законопроект повністю підтримали Українська асоціація районних та обласних рад, Всеукраїнська асоціація громад, Всеукраїнська асоціація об'єднаних територіальних громад. Асоціація міст України висловила окрему думку щодо змін до Конституції України, зазначивши питання, які потребують подальшого обговорення і вирішення.

Очікується, що за результатами публічного обговорення та парламентського діалогу у Верховній Раді України текст конституційних змін буде офіційно зареєстрований у Верховній Раді України.



Ця публікація стала можливою завдяки Агентству США з міжнародного розвитку (USAID) та щирій підтримці американського народу через Проєкт USAID «ГОВЕРЛА»